

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

Johdanto	2
1. Konsessio Rooman valtakunnassa ja tilanne keskiajalla	3
2. Varhaiset konsessiot Ranskassa	3
2.1. Craponnen kanava 1557	3
2.2. Pariisin uudet korttelit 1600-luvulla	3
2.3. Ensimmäinen julkisen liikenteen järjestelmä 1662	4
2.4. Canal du Midi 1666	4
3. Suuri vallankumous ja konsession kulta-aika	5
3.1. Sillanrakennus ja talousteoria	5
3.2. Rautatieverkon rakentaminen - konsession koetinkivi	6
3.3. Napoleon III - kaikkien konsessionäärien kummisetä	6
3.4. Pariisin modernisointi	6
3.5. Telekommunikaation syntyminen	6
4. 1900-luku - konsessioiden ja kansallistamisten murroskausi	7
4.1. Ilmaliikenteen aloittaminen	7
4.2. Sähkön kantaverkon rakentaminen	7
4.3. Kansanrintaman tuuli puhaltaa 1936	7
5. Konsession paluu ja uudet PPP-mallit 1970-luvulta lähtien	8
5.1. Konsession paluu ja uudet sovellukset	8
5.2. Millaun moottoritiesilta	8
5.3. Kaukolämpö - vertailu ranskalaisen ja suomalaisen ratkaisun välillä	9

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

Johdanto

Konsessiot ovat Ranskassa vanhin ja laajimmin käytetty PPP-malli, ne ovat pitkäaikaisia ja vakaita yhteistyöjärjestelyjä valtion tai kuntien ja yritysten välillä. Concedere on latinaa ja merkitsee jonkun paikalle asettamista : ruhtinas asettaa tilalleen henkilön, moraalisen tai juridisen, sopimuksen siteen kautta kerätäkseen veroja, nostaakseen jonkun alueen arvoa tai esimerkiksi rakennuttaakseen julkisia rakennuksia tai tuottaakseen yhteiskunnallisia palveluita.

Modernit julkiset palvelut ovat usein saaneet alkunsa liberaalissa henkisessä ja taloudellisessa ympäristössä eivät yksityisten tai julkisten monopolien talutusnuorassa. Konsessiot tuottivat moninaisia teknisiä ja sosiaalisia innovaatioita. Ne auttoivat myös myös asettamaan taloudellisia kysymyksiä uudella tavalla ja vaikuttivat talousteorian kehitykseen.

On erittäin tärkeätä pitää mielessä, että konsessiot eivät johda monopoleihin. Tavoitehan on aivan päinvastainen l. julkisen (siis valtion tai kunnan) hallitseman monopolin korvaaminen yksityisellä kilpailun alaisella liiketoiminnalla.

Konsessiot ja muut PPP-ratkaisut tarjosivat hyvän maaperän yhteiskunnallisesti arvokkaan yritystoiminnan kehitykselle maissa, joissa PPP-ratkaisuja on käytetty, Toiminta sai merkittäviä kansainvälisiä ulottuvuuksia jo 1800-luvulla ja se selittää myös Tämä tausta selittää myös miksi meillä toimii tällä alalla useita ranskalaisia yrityksiä kuten JC Decaux, Sita, Sodexho ja Veolia.

Konsessioita ja muita PPP-sopimuksia säädellään hyvin tarkkaan laeilla ja asetuksilla. Toiminnan yleisen sääntelyn lisäksi eri aloilla on kunkin alan tarpeiden mukaan laadittuja asetuksen muodossa annettuja sopimusmalleja. Kirjoitus päättyy lämmönjakelua koskevaan esimerkkiin, koska se antaa mahdollisuuden maittemme välisten ratkaisujen vertailemiseen.

Kirjoituksen tarkoitus on antaa lukijalle kuva PPP-toiminnan historiasta ja sen merkityksestä. Sen tarkoitus ei ole käsitellä eri PPP-malleja yksityiskohtaisesti ja olisikin hyvin toivottavaa, että näin tehtäisiin opinnäytetöiden tai vastaavien selvitysten puitteissa.

Tämä kirjoitus perustuu laajalti Xavier Bezanonin aineistoon. Hän on toiminut Ranskan rakennusteollisuuden liiton johdossa ja julkaissut useita teoksia tästä aihepiiristä.

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

1. Konsessio Rooman valtakunnassa ja tilanne keskiajalla

Roomalaisen lain mukaan kaikkien kansalaisten oli voitava osallistua suurten julkisten hankkeiden toteuttamiseen. Tällä periaatteella haluttiin estää korruptio ja julkisen vallan väärinkäyttö. Kylpylät, markkinapaikat, tiet, satamat, akveduktit, verotus ja raha ja muut suuret julkiset työt kuten soiden kuivaaminen ja postilaitos olivat roomalaisille konsessioiden kohteita.

Esimerkiksi kaikki yhdeksän suurta akveduktia, jotka rakennettiin Augustuksen aikana johtamaan vettä Roomaan toteutettiin konsessioina. 450 kilometrin mittainen verkosto kuljetti yli 200 miljoonaa litraa vettä kaupunkiin päivittäin. Rooman valtakunnassa vesi kuului valtiolle, joten konsessiot rajoituivat siirto- ja jakelujärjestelmän rakentamiseen ja ylläpitoon.

Keski-aika ei kokonaan tappanut konsessiota, sillä 1000-luvulta saakka rakennettiin suihkukaivoja, myllyjä siltoja, suojamuureja ja sairaaloita ja jopa katedraaleja konsessiota muistuttavien rahoitusjärjestelyjen turvin. Usein se tapahtui kirkon valvonnassa, mikä olikin luonnollista koska se vastasi monista nykyisin valtiolle kuuluvista tehtävistä. Keskiajalle tyypillinen ratkaisu oli kuitenkin monopoli, kaikki kuviteltavissa oleva kuten myllyt, leivinuunit, viininpuristamot, teurastamot, leipomot jne. monopolisoitiin ja niitä hyödynnettiin paitsi kyseisten palveluiden tuottamiseen, niin myös julkisen kassan kartuttamiseen. Monopolin ohessa käytettiin myös taksvärkkiä ja suoraa käskyttämistä.

2. Varhaiset konsessiot Ranskassa

2.1. Craponnen kanava 1557

Ensimmäisenä modernina konsessiona, johon liittyi isoja julkisia töitä pidetään Craponnen kanavaa kastelu- ja käyttöveden toimittamiseksi Salon de Provençen ja Arles:n alueelle. Insinööri Adam de Craponne sai tämän sopimuksen 1554. Alkujaan 60 kilometrin mittainen kanava otettiin koekäyttöön 1557 ja sillä on edelleenkin merkitystä kastelukanavana. Craponne kuoli 1576 ilmeisesti kateellisten italialaisten kilpailijoidensa myrkyttämänä ja hyvällä alulla ollut kanavien rakentaminen päättyi arsenikilla maustettuun persikkaan.

Craponnen kanavasta käytiin 1800-luvun lopulla, siis 300 vuotta sen perustamisen jälkeen, kuuluisa oikeudenkäynti kun kanavan omistaja halusi korottaa käyttäjiltä alkujaan sovittua 3 solin hintaa vedoten siihen, ettei korvaus kattanut enää edes ylläpitokustannuksia siinä kuitenkaan onnistumatta. Sopimus on sopimus oli oikeus todennut maailmassa, jossa rahanarvo oli aivan erilainen käsite kuin meidän päivinämme.

2.2. Pariisin uudet korttelit 1600-luvulla

Craponnen kanavan jälkeen toiminta laajeni ja monipuolistui nopeasti. Henrik IV (1589-1610) tilasi 1607 Ranskan kaikkien soiden kuivattamisen konsessiona hollantilaiselta yrittäjältä ja laajensi sitä vielä käsittämään uusien kaupunkien rakentamista. Jean Lintlaer sai 1604 Pariisissa konsession keksimänsä pumpun hyödyntämiseen vastavalmistuneen Pont Neufin, nykyisen Pariisin vanhimman sillan, kupeessa tarkoituksena toimittaa vettä Louvren kortteliin.

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

Katujen kiveäminen ja jätteiden keruuta koskevat sopimukset tehtiin 30-vuotuisina. Christophe Marie sai konsession nimeään kantavan sillan ja koko Saint-Louis:n saaren rakentamisesta. Saint-Louis:n saarta pidetään Pariisin sydämenä ja sen rakennuskanta on peräisin tältä ajalta vaikka ei kaikki tietenkään Marien rakennuttamaa.

2.3. Ensimmäinen julkisen liikenteen järjestelmä 1662

Filosofi ja matemaatikko Blaise Pascal sai markiisi de Sourche:n kanssa 1662 konsession Pariisin julkisen liikenteen järjestämisestä, niin sanottuine 5 solin vaunuineen. Se olikin ensimmäinen julkisen liikenteen järjestelmä maailmassa säännöllisine vuoroineen, reitteineen ja aikatauluineen. Hyvin käynnistynyt järjestelmä kaatui kilpailijoiden, siis kantotuolien ja vuokraaunujen, joita meidän aikamme vastaavat lähinnä taksit, onnistuttua rajaamaan järjestelmän käyttöoikeuden tiettyihin ryhmiin, jolloin kysyntä supistui kriittisen rajan alapuolelle ja kokeilu päättyi konkurssiin. Valittajien mielestä ei ollut soveliasta, että tavallinen kansa kulki samoissa vaunuissa vallasväen ja sotilaiden kanssa.

2.4. Canal du Midi 1666

Aivan erityisen suuri merkitys julkisen infrarakentamisen alalla on Canal du Midi:llä, jonka konsession Riquetin sai 1666. Canal du midi yhdistää Atlantian ja Välimeren ja se on edelleen käytössä, 260 km pitkä ja koko matkalta muurattu kanava.

Kuten todettiin PPP-hankkeet saavat aikaan teknisiä ja sosiaalisia innovaatioita. Kanavan toiminta perustuu sulkuihin, joka oli uutuus siihen maailmanaikaan ja se edellytti kokeita veden riittävyuden varmistamiseksi. Riquetin kanavaan liittyy myös kaksi sosiaalista innovaatiota. Rakennuttajalla oli suuria vaikeuksia saada väkeä työmaalleen ja hän päätyi ensimmäisenä Ranskassa tarjoamaan työntekijöille kuukausipalkkaa ja sosiaaliturvan.

Miksi Louis XIV salli Riquet:n rakentaa kanavansa sen sijaan, että olisi rakennuttanut sen valtion monopolina ja kerännyt kanavatulot itse kuten olisi voinut tehdä. Ainakin osa selityksestä löytyy seuraavasta: Kanavan rakentaminen ja sen ylläpito ja käyttö ovat hyvin pitkäaikaisia ponnistuksia. Kuningas tiesi hyvin, että valtion resurssit tulevat ja menevät, kuten ovat meidän aikamme keskuspankkiirit ja komissaaritkin huomanneet ja riippuvuus valtiontaloudesta olisi voinut muodostua kanavalle rasitteeksi. Kanava edisti kauppaa ja teollisuutta ja hyödytti lopulta myös kruunua enemmän kuin mitä kanavan suorat tulot olisivat koskaan tehneet.

Ranskalaisen teollisuuspoliittisen ajattelun taustalla kummittelee Louis XIV:n finanssiministeri Colbert totesi 1671 : « Mikään ei voi olla enempää eduksi kaupan edistämiseksi, ei pidä epäillä sitä, ettei tällaisiin hankkeisiin pitäisi saada mukaan mitään suurinta määrää ihmisiä ».

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

Konsession merkitys julkisten hankkeiden toteutuksessa laski 1700-luvulla ja sen korvasi useissa tapauksessa ns. corvée l. suomeksi taksvärkki l. julkisia hankkeita toteutettiin siis jakamalla työt asianomaisten kesken. Toiminta ei kuitenkaan kokonaan lakannut. Pariisin valaisemiseksi 6000 lyhtypylväällä, joka oli uusi keksintö, myönnettiin 20-vuotinen konsessio 1763. Augustin ja Maximilien Perrier puolestaan saivat vedenjakelua koskevan konsession 1777 "tulipumpun" ansiosta, jonka he olivat hakeneet Wattilta Lontoosta. Viimeiset ennen suurta vallankumousta tehdyt konsessiot olivat moderneja ostosopimuksia, ilman mitään maaomistukseen liittyviä järjestelyjä. Ne olivat 50-vuotisia sopimuksia etukäteen sovituin maksujärjestelyin, takuin ja tulosvaatimuksin.

3. Suuri vallankumous ja konsession kulta-aika

1789 ihmisoikeuksien julistus oli suuren vallankumouksen kivijalka. Se määritteli yksilöiden ja kollektiivien rikkumattomat ja luonnolliset oikeudet ja monet keskeiset asiat perustuvat edelleenkin tähän julistukseen. Isaac le Chapelier:n laki ammatinvapaudesta vuodelta 1791 takasi kaikille ammatinharjoittamisen ja yrittämisen vapauden. Se merkitsi keskiajalta periytyneen ammattikuntajärjestelmän loppua, eihän mikään ammatti tai yhteiskunnallinen toiminta voinut olla varattua jollekin yksittäiselle ryhmittymälle tai kansanluokalle toisin sanoen kielletty joltain toiselta. Johdonmukaisuuden vuoksi laki kielsi ammattiliitot (sallittu uudestaan vasta 1886) ja niin se teki lakoillekin.

Näin liberaalille pohjalle syntyneessä taloudessa valtiolla jäi suppea rooli, "yhteisö konsessoi ja yritys toteuttaa". Julkisten monopolien synnyttämisellä, joka usein olisi ollut vaihtoehto olisi rikottu edellä kuvattuja periaatteita. Valtion tai kuntien ei lisäksi tullut osallistua verovaroin riskinalaisiin teknisiin ja taloudellisiin hankkeisiin mikäli se suinkin oli vältettävissä.

Suuren vallankumouksen jälkimainingeissa syntyneet periaatteet toimivat 1800-luvun ohjaavana voimana. Kunnat ja kaupungit välttivät omien laitosten perustamista tai se oli jopa kokonaan kielletty. 1800-luvusta muodostuikin konsession kulta-aika.

3.1. Sillanrakennus ja talousteoria

1800-luku merkitsi tekniikan nopeaa kehitystä ja uutta tekniikkaa hyödyntävien palveluiden syntymistä. Konsession hyödyntämisellä oli palveluiden synnylle yhtä suuri merkitys kuin uudella tekniikallakin. Julkisten töiden koulun johtaja Monsieur Becquet yllytti 1820 kaikkia prefektejä suosimaan konsessioita siltahankkeissa. Insinööri Marc Seguin pudotti rakennuskustannuksia noin 70 % teräskaapeleihin perustuvalla riippusillallaan 1827. Tunnettu tämän konstruktion paremmin Amerikasta, jonne se tuota pikaa kopioitiin.

Jules Dupuit joutui sillanrakennusinsinöörinä miettimään sitä mitkä hankkeet kannattaisi toteuttaa ja mikä olisi oikea siltamaksu. Ongelmaa ratkoessaan Dupuit johti rajatuottavuuden käsitteen laskevan utiliteetin perusteella ja oli ensimmäisiä, joka määritteli kysyntäkäyrän sen modernissa merkityksessä. Dupuis muistetaan taloustieteessä lähinnä ns. "Consumer surplus" käsitteestä, jolla on edelleenkin merkittävä asema mietittäessä julkisen palvelun hinnoittelua ja markkinan toimintaa ja sen tukemisen tarvetta.

Neoklassisen marginalistisen talousteoria, jonka yleisesti katsotaan olevan peräisin Amerikasta, juontaa juurensa seklin French Engineers koulukuntaan. Koulukunnan tunnetuin edustaja on 1988 nobelisti Maurice Allais, alkujaan rautatieinsinööri. Merkittävin teollinen vaikuttaja on Allais entinen assistentti Marcel Boiteux, ranskalaisen energiapolitiikan luoja ja EDF:n entinen pääjohtaja. Boiteux sovelsi rajateoriaa

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

huippuvoiman hinnoitteluun. Talusteoreetikkona tunnetumpi on hänen entinen kollegansa Allais:n assistenttina Gérard Débreu, joka sai nobelin yleisen tasapainoteorian kehittämisestä Berkeleyssä.

3.2. Rautatieverkon rakentaminen - konsession koetinkivi

1830-luvulla käytiin kiivas väittely siitä miten rautatiet pitäisi rakentaa. Konsession kannattajat väänsivät kättä valtionyhtiön kannattajien kanssa. Laki salli lopulta molemmat mallit, mutta rautaverkko rakennettiin 1824-1937 (SNCF:n I. valtionrautateiden perustamisvuosi) yksityisinä konsessioina. Raskaat investoinnit eivät olleet helposti sulatettavissa ja rakentamiseen tarvittiin moninaisia finanssi-instrumentteja, tulonjako- ja subventio- ja takuujärjestelyjä.

Rautateiden rakentamiseen liittyi pankki- ja pörssikriisejä ja jos joku kuvittelee, että 2000-taitteen mobiilihuuma oli jotenkin taloudellisesti ainutlaatuinen ilmiö, niin kannattaa paneutua rautateiden rakentamisen vaiheisiin 150 vuotta sitten.

3.3. Napoleon III - kaikkien konsessionäärien kummisetä

Napoleon III (1848-1870) konsessoi kaiken mahdollisen, rautateitä, laivalinjoja, valaistuslaitoksia, urbanismia, juomaveden jakelua, jota sähkö myöhemmin seurasi samoin kuin jätehuolto ja raitiotievaunut ja jopa Eiffelin torni. Eiffel rakensi tornin Pariisiin 1889 kaupungilta saamansa 20 vuoden konsession turvin, jona aikana lippumyynti kattoi rakentamiskustannukset Eiffelin riskillä ennen tornin lopullista siirtymistä kaupungin omistukseen).

3.4. Pariisin modernisointi

Napoleon III kaupunkiarkkitehti paroni Haussmann solmi 48 laajaa konsessiota kaupungin modernisoimiseksi tavoitteena ottaa Lontoon etumatka kiinni. Konsessioiden mukana tuli myös kaasuväli, josta on peräisin sanonta "Pariisi, valon kaupunki". Compagnie Générale des Eaux organisoivat vedenjakelun (nyk. Veolia, ks. kopio alkuperäisestä konsessiokirjeestä) ja järjesti liikenteen Compagnie Générale des Omnibusin avulla, jonka tosin raitiotiekonsessiot pian syrjäyttivät.

3.5. Telekommunikaation syntyminen

Telekommunikaation syntyminen samoihin aikoihin toteutui myös konsessioina. Lennätin keksittiin 1837 ja se avautui yleiseen käyttöön 1851 ja alalle myönnettiin konsessioita vuodesta 1856 alkaen. Puhelinkonsessio perustettiin 1879 mutta 10 vuotta myöhemmin toiminta muutettiin valtion monopoliksi. Puhelinliikenteen päästämistä yksityisiin käsiin pidettiin liian vaarallisena, mikä näin jälkikäteen varmaan vaikuttaa huvittavalta. 10 vuoden aikana saatiin kuitenkin rakennettua koko maan kattava verkko, jota valtionyhtiö ei juuri onnistunut laajentamaan. Ensimmäinen sähkönjakelun konsessio solmittiin Pariisissa 1898 ja Metropolitan teki teki metrokonsession 1898 ja aloitti toiminnan 1900 vain 2 vuotta sopimuksen solmisen jälkeen. Vuotta myöhemmin se varustettiin modernilla signalisaatiolla, jolloin päästiin 3 minuutin vuoroväleihin.

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

3.6. Kansainvälinen toiminta

Ferdinand de Lesseps antoi konsessioille poikkeuksellisen merkittävän kansainvälisen ulottuvuuden rakentamalla Suezin kanavan 1859-1869. Kanavalla on pituutta 200 km, leveyttä noin 300 m ja syvyyttäkin 22 m. Nasser kansallisti sen 1956 maksamatta korvauksia yhtiön osakkaille, joista monet menivät konkurssiin dramaattisin seurauksin. Kanava on edelleenkin Egyptille hyvin merkittävä tulolähde ja maa asettaa sen vasta valmistuneelle laajennukselle suuria toiveita.

4. 1900-luku - konsessioiden ja kansallistamisten murroskausi

Vuosisata käynnistyi konsessioiden merkeissä koska valtio painosti edelleen kuntia toteuttamaan hankkeitaan Chapierin vuoden 1791 lain hengessä. Konsessiot edellyttivät vakaita ja ennustettavia taloudellisia oloja. Ensimmäinen maailmansota, siis julkisen vallan aiheuttama katastrofi, mullisti kaiken. Sotaa seuranneet epävarmat olot veivät konsession taloudelliset edellytykset mennessään ja esim. inflaatiosta, jota ei juuri ollut 1800-luvulla tuli pysyvä riesa. Hiilen hinta 210-kertaistui ensimmäisen maailmansodan aikana oltuaan sitä ennen pitkän aikaa vakaa.

Pääministerinä ja myös presidenttinä toimineen Raymond Poincarén (matemaatikon serkku) säätämä laki vuodelta 1926 sallii aikaisemmin kiellettyjen valtionyhtiöiden perustamisen sekä valtion ja yksityisen sektorin yhteisyritykset. Näistä Régie-nimikkeellä toimivista laitoksista muodostui kilpailija konsessio-mallille. Régie on edelleen hyvin käytetty malli ja vastaa lähinnä meidän liikelaitostamme.

4.1. Ilmaliikenteen aloittaminen

Valtionyritykset ja Régie eivät kuitenkaan estäneet konsession tunkeutumista uusille aloille. Aéropostale Latécoère sai 1919 konsession Toulousen - Rabatin välisen lentopostilinjan hoitamiseksi ja se olikin ensimmäinen säännöllinen lentoyhteys maailmassa. Ilmailun pioneerien pyörittämä sopimus osoittautui kuitenkin mahdottomaksi kantaa, joten yhtiön ja sen seuraajien kokemat taloudelliset vaikeudet johtivat sen valtion syyliin ja Air Francen perustamiseen 1933.

4.2. Sähkön kantaverkon rakentaminen

20- ja 30-lukujen suuriin menestyksiin kuuluu valtakunnan sähköverkkojen rakentaminen. Kantaverkko valmistui 1935 ja salli kaikkien 300 yksityisen sähkölaitoksen toimia yhtenä kokonaisuutena Pariisiin sijoitetun keskusvalvomon alaisena. EU on sittemmin mullistanut energiasektorin monin tavoin eivätkä sähkölaitokset enää voi toimia kantaverkkoyhtiön omistajina entiseen tapaan.

4.3. Kansanrintaman tuuli puhaltaa 1936

1936 valtaan noussut kansanrintama toi tullessaan kansallistamiset vasemmistolaisen ideologian hengessä. Toisen maailmansodan jälkeen kansallistamisen rintamaan yhtyi myös oikeistopuolueita johtuen siitä, että monet yritykset olivat palvelleet miehityshallintoa. Vuosina 1944-1948 kansallistettiin hiiliteollisuus, pankkeja, vakuutusyhtiöitä, sähkö perustamalla EDF, Pariisin metro, joka oli loistavassa kunnossa ja jota onnistuttiin laajentamaan uudella linjalla 14 vasta 50 vuotta myöhemmin, Air France ja myös sellaisia teollisuusyrityksiä kuin Berlier ja Renault. Sodanjälkeinen jälleenrakentaminen toteutettiin paljolti käyttämällä régie-mallia.

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

5. Konsession paluu ja uudet PPP-mallit 1970-luvulta lähtien

5.1. Konsession paluu ja uudet sovellukset

Georges Pompidou käynnisti 70-luvun alussa moottoriteiden ja parkkipaikkojen rakentamisen konsessioina. Parhaiten tällä alalla on menestynyt nykyisin Vinci nimellä tunnettua rakennusliike, jonka juuret johtavat Suezin kanavan rakentamiseen. Vincin PPP-toiminnan vaikutuksen piirissä on 600 miljoonaa ihmistä ja yhtiö kutsuukin itseään konsessio- ja rakennusliikkeeksi ja on alallaan maailman suurin. Tällaisten yhtiöiden kehitys on edellyttänyt julkisen vallan myötävaikutusta ja alalle soveltuvan lainsäädännön luomista.

PPP-ratkaisuista, konsessio mukaan lukien, tuli 70- ja 80-luvuilla ranskalaisen taloudellisen elinvoiman kannalta hyvin merkittävä tekijä. Kaupunkien ja kuntien oikeuksia laatia sopimuksia on helpotettu ja aikaisemmista sitovista säännöistä tuli ohjeistuksia. Tämä toi toiminnan piiriin esim. työpaikkaruokailun ja uusia sovelluksia vanhoille aloille kuten esim. jätesektorin ja valaistus. Uusiin aloihin kuuluvat satamat ja televisio ja esim. Englannin kanaalitunneli. Toiminnan merkitys on säilynyt huomattavana ja yli 10.000 asukkaan kunnat Ranskassa hankkivatkin tarvitsemistaan palveluista noin 60 % erilaisina konsessioina.

5.2. Millaun moottoritiesilta

Konsessioiden elämä ainutlaatuisen julkisten hankkeiden toteuttamisessa jatkuu. Millaun moottoritiesilta on maailman korkein silta. Sen suunnittelu ja rahoituksen järjestäminen vaativat 13 vuotta ja rakentaminen kolme. Millaun silta on 2460 metriä pitkä ja 270 metriä korkea ja 2004 valmistunut silta perustuu 75-vuotiseen konsessioon.

PPP-toiminnan historiaa, ideologiaa ja taloutta

- Konsessio Ranskassa

5.3. Kaukolämpö - vertailu ranskalaisen ja suomalaisen ratkaisun välillä

Kaukolämpö on Suomessa keskeinen kaupunkien lämmitysmenetelmä, joka onkin hyvin perusteltua yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon korkean hyötysuhteen ansiosta. Lyhemmästä lämmityskaudesta huolimatta kaukolämmitys ei Ranskassakaan ole tuntematon käsite vaan se on käytössä noin 70 kaupungissa. Mainittakoon, että Pariisin alueen ja Helsingin seudun lämpökuormat ovat hyvin lähellä toisiaan. Vuosikulutus on kummassakin kaupungissa 10-12 TWh.

Helsingissä kaukolämmitys on kaupungin monopoli, Vantaalla se on kaupungin sähköyhtiön monopoli ja Espoossa kaupunki on myynyt toiminnan laitoksineen ja verkkoineen pörssinoteeratulle energiyhtiölle. Kaikissa tapauksissa sama yhtiö hallitsee koko ketjua energiantuotannosta, siirtoon ja loppujakeluun asti. Pääkaupunkiseudun energiantuotanto perustuu nykyisellään fossiilisiin polttoaineisiin, hiileen, maakaasuun ja öljyyn, tie kohti uusiutuvia on vasta alkamassa. Pääkaupunkiseudulla, kuten muuallakin Suomessa kunnalliset energialaitokset tuottavat merkittävää ylijäämää, jota kaupungit hyödyntävät. Ahaa, sanovat ranskalaiset kun heille esitellään suomalaista ratkaisua, te olette siis omaksuneet Saksasta Stadtwerke-mallin.

Pariisin alueella on järjestelmällisesti panostettu uusiutuvien energiamuotoihin joiden osuus nousee noin 50 %:tiin. Sen enempää Pariisissa kuin missään muussakaan 70 kaukolämpöä hyödyntävässä kaupungissa kaupunki ei osallistu oman järjestelmänsä hoitamiseen. Kaupungit kyllä omistavat lämpöverkot ja ovat vastuussa niiden laajennuksista ja muista varsinaisista investoinneista, mutta järjestelmän hoitaja kilpailutetaan n. 30 sivun mittaisen asetuksella säädetyn sopimusmalli mukaisesti. Kilpailun voittaja on vastuussa energian jakelusta ja verkon ylläpidosta aivan samoin kuin monien muidenkin julkisten palvelujen kuten esim veden osalta. Sopimukset ovat pitkäkestoisia i. 25-30 vuotta, mikä onkin tällaisessa toiminnassa välttämätöntä. Vastaavasti verkkoon voi toimittaa lämpöä enemmän kuin yksi lämmöntoimittaja ja lämmöntoimitus voidaan kilpailuttaa erikseen vastaavia periaatteita noudattaen. Tällaisen sopimuksen oikeudet ja velvoitteet poikkeavat tavanomaisesta konsessiosta ja niitä kutsutaan nimikkeellä "affermage".

Suomalaista mallia voidaan arvostella siitä, että energiaketju muodostaa kokonaisuutena läpinäkymättömän monopolin, jota ei ole mahdollista tehokkaasti kontrolloida. Kunta voi kerätä lämmöllä merkittäviä tuloja, mitä voi pitää mielivaltaisena piiloverona. Ranskalaisessa mallissa tämä kuvio on rikottu eikä mikään, yksityinen tai julkinen taho voi käyttää lämpöä monopolivoittojen keruuseen.

Suuri, yksittäisestä kaupungista tai kunnasta erillään oleva teollinen toimija kykenee ylläpitämään kehitys ja innovaatiotoimintaa ja hyödyntämään suurtuotannon edut. Alalle onkin syntynyt suuria yhtiötä, jotka ovat kansainvälisiä jättiläisiä ja toimivat globaalisti, eivät kuitenkaan meillä Stadtwerken luvatussa maassa, mutta jo läntisessä ja eteläisessä naapurimaassamme kylläkin.

Meidän toimintamallimme ei ole sallinut yksityisen liiketoiminnan kehittymistä maassamme lämpösektorilla, eikä monella muullakaan alalla, jossa se olisi ollut mahdollista korkean osaamisemme varassa ellei toimintaa olisi lukittu julkisen monopolin taakse. Ikävä todeta, että nämä sektorit ovat jääneet kansainvälisillä markkinoilla muiden hyödynnettäväksi, kenties aivan turhaan.